

Kalkkikinnassammal

Kalkskapania

Scapania calcicola

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Kalkkikinnassammal on kellan-ruskeanvihreä maksasammal, jonka versot ovat 1–3 cm pitkiä ja 1–3 millimetrin levyisiä. Laji muodostaa löyhiä kasvustoja tai kasvaa yksittäisinä versoina muiden sammalten seassa. Kalkkikinnassammalen lapasta muistuttavat lehdet ovat jakautuneet kahteen erikokoiseen liuskaan. Selkä- ja vatsaliuska ovat tahtuneet toisiaan vasten, kiinnittymiskohta eli köli on suora. Pie-nempi selkäliuska on suorakulmainen tai munanmuotoinen, lyhyen suippokärkinen ja harvaan hammaslaitainen. Isompi vatsaliuska on kaksi kertaa selkäliuskan kokoinen, kielimäinen tai munanmuotoinen, 1,5 kertaa leveytensä pituinen. Myös vatsaliuskan kärki on usein harvaan hampainen. Kalkkikinnassammal muistuttaa muita kinnassammalia ja on niistä varmasti erotettavissa ainoastaan mikroskooppisten tuntomerkkien perusteella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kalkkikinnassammal kasvaa kosteilla ja varjoisilla kalkkikallioilla, kalkkilohkareilla ja kalkkimaalla. Sammalen esiintymät ovat usein pieniä. Lajia esiintyy Suomessa harvinaisena kalkkialueilla.

Nykytila ja uhkatekijät

Kalkkikallioiden louhinta ja rakentaminen ovat tuhonneet kalkkikinnassammalle sopivia kasvupaikkoja. Lisäksi kalkkikinnassammalta uhkaavat kasvupaikkoja kuivattavat kallionedustojen ja kivikkoisten metsien hakkuut sekä kemialliset haittavaikutukset. Alle puolet kalkkikinnassammalen nykyisistä tunnetuista kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan kalkkikinnassammalen kasvupaikka jätetään louhimatta. Kasvupaikka säilytetään jatkuvasti peitteisenä, jotta se ei kuivu liikaa. Jotkut kasvupaikoista ovat metsälain arvokkaita elinympäristöjä (jyrkänteet, pienvesien lähiympäristöt), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Osa lajin kasvupaikoista on METSO-ohjelmaan sopivia kohteita (kalkkikalliot).

Lähteet

- Damsholt, K. 2002. Illustrated Flora of Nordic Liverworts and Hornworts.
- Nebel, M. & Philippi, G. (toim.) 2000. Die Moose BadenWürt-tembergs. Band 3. 487 s.
- Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.) 2002. Suomen Sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristö 560. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 354 s. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/40617>